

Motion till riksdagen 2010/11:K308

av **Gunnar Axén och Betty Malmberg (M)**

Översyn av valsystemet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av det svenska valsystemet.

Motivering

2010 års riksdagsval var ett i många avseenden historiskt val. Utöver det faktum att Sverige fick in ett nytt parti i riksdagen särskilde sig valet också från många tidigare val i den efterföljande debatten. På såväl ledarsidorna som i kafferummen har diskussionerna kring valsystemets proportionalitet och "rättvishet" gått varma.

När Valprövningsnämnden stängde tidsfristen för överklaganden av riksdagsvalsresultatet hade hela 120 överklaganden inkommit. Vissa av dessa grundade sig i felaktiga hanteringar av valedlar och brott mot vallagen, men en stor del av överklagandena var också uttryck för missnöje och misstro mot det svenska valsystemet till följd av oklara förhållanden om den valkretsvisa fördelningen av riksdagsmandat.

En ofta påtalad brist i det svenska valsystemet är antalet utjämningsmandat. När valsystemet utvecklades på 1970-talet hade Sverige fem stabila riksdagspartier, varvid 39 utjämningsmandat ansågs vara tillräckligt för att överbrygga de "orättvisor" som kan uppstå när valkretsarnas fasta mandat fördelas. Sedan dess har dock mycket vatten runnit under broarna och riksdagspartierna har kommit och gått. Med dagens åtta riksdagspartier riskerar dessa utjämningsmandat att inte räcka till och en situation där den riksdagsgruppning som fått flest röster inte är densamma som den som får flest riksdagsmandat kan bli till verklighet.

Redan 1988, när ett sjätte parti valdes in i riksdagen, noterades denna problematik då följderna av bristen på utjämningsmandat ledde till en oproportionerlig fördelning av riksdagsmandat. Efter valet 2010, där riksdagen fick sitt

Fel! Okänt namn på

åttonde parti, ser vi på nytt hur antalet utjämningsmandat påverkar proportionaliteten. I en handfull valkretsar har bristen på dessa gett följden att de partier som fått flest röster inte alltid har varit de som fått flest mandat och därmed inte heller inflytande i relation till sitt valresultat.

Det svenska valsystemet är i mångt och mycket ett bra sådant. Vi skulle dock vilja påstå att det till viss del har sprungits ifrån av samhällsutvecklingen och den nya partifloran. Ett idogt lappande av vallagen samt ett konserverande tänkande kring denna har lett till en situation där den inte längre fångar upp och reglerar dagens situation.

Med anledning av ovan nämnda menar vi att en översyn av det svenska valsystemet bör göras. Valkretsarnas storlekar, metoden för mandatfördelningen och antalet utjämningsmandat är exempel på viktiga faktorer i ett valsystem som kan vara intressant att se över närmare. Måhända finner en översyn av detta slag att det svenska valsystemet fungerar optimalt och ej bör vara föremål för förändring. Ett annat utfall kan vara att man finner nya vägar framåt, mot en mandatfördelning som tydligare speglar valresultatet. Oavsett vilken av de båda vägarna som efter översynen förefaller vara rimlig har det svenska valsystemet då genomgått en översyn, vilket medför såväl nya förhållningssätt som ett nytt förtroende för detsamma.

Stockholm den 21 oktober 2010

Gunnar Axén (M)

Betty Malmberg (M)